

Četvrto, borbena dejstva su zakonito polarizovana. Ta polarizacija je uslov nastanka oružane borbe, odnosno jedne od njenih formi ili kategorija. Smaram da ne bismo mogli olako preći preko predloga druga Despenjića — da treba govoriti o kategorijama oružane borbe. Ali, isto tako, to ne znači da treba negirati termin oblik, jer se radi o obliku ispoljavanja. Primeri te polarizacije su sledeći: nema napada bez odbrane, gonjenja bez odstupanja, okruženja bez proboja iz okruženja, manevra bez protivmanevra, zasede bez protivzasede itd.

Peto, borbena dejstva izvode socio-tehnički sistemi i podsistemi oružanih snaga i drugi subjekti oružane borbe. Zbog toga borbena dejstva uvek imaju određeni cilj, ona su planska, i to je njihovo bitno svojstvo. Bobrena dejstva su relativno planske aktivnosti, jer priroda oružane borbe ne dopušta ni približnu stihijnost. Ona se izvodi radi ostvarivanja vojnih ciljeva rata svake zaraćene strane.

Šesto, oružana borba se ne priprema, već se pripremaju snage društva za oružanu borbu.

Sedmo, odnos oružane borbe i borbenih dejstava nije odnos celine i dela, već složeni odnos pojave i akcije (aktivnosti) koji ih čini procesom. Ako posmatramo strane u sukobu, onda bi svaka od njih bila stvar, a obe dovedene u određeni odnos, izazivaju pojavu koju nazivamo oružanom borbom. Ali, oružana borba nije statična pojava već veoma dinamičan proces, koji se odvija putem borbenih dejstava kao borbena akcija (aktivnost) oružanih snaga sukobljenih strana.

Pukovnik

BOŠKO TODOROVIĆ

O diverzantskim dejstvima u strategiji oružane borbe

Moja diskusija će se odnositi na mjesto diverzantskih dejstava u strukturi — sadržaju borbenih dejstava, a shodno tome, i na njihov tretman u strategiji oružane borbe.

U našoj vojnonaučnoj publicistici, pa čak i u teorijsko-normativnim dokumentima, često se susreću stavovi o diverzantskoj operaciji i diverzantskim dejstvima. Ima i takvih razmišljanja koje diverzije svrstavaju u poseban vid borbenih dejstava. Smatram da to ne bi moglo izdržati malo strožu teorijsko-metodološku kritiku. Kada to tvrdim imam u vidu nekoliko momenata.

Prvo, diverzantska dejstva su nesumnjivo ukorporirana u partizanski način ratovanja uopšte. Primjeri za to u istoriji našeg NOR-a su mnogobrojni, počev od napada grupe udarnih brigada na prugu Sarajevo — Mostar 1942. godine, pa preko akcije na aerodrom Rajlovac, do veoma zamašnih operacija sračunatih na sprečavanje izvlačenja grupe »E« iz Grčke i Albanije.

Drugo, ako imamo u vidu da ćemo ratovati na svojoj teritoriji, a da je prevashodni cilj diverzantskih dejstava rušenje i razaranje, nisam siguran da ćemo lako rušiti sve ono što je vredno i vitalno u našoj zemlji, pa makar se time privremeno koristio agresor. Ako se, pak, radi o diverzijama na komandna mjesta, centre veze, položaje raketnih jedinica itd. to su napadna dejstva. Te objekte i elemente neprijatelj će izuzetno dobro čuvati pa će prije svega biti potrebno da se prethodno izvede uspješan napad na snage obezbeđenja pomenutih objekata, kako bi se stvorili uslovi za njihovo uništenje. To znači da diverzantska dejstva kao relativno samostalna borbena dejstva na našem ratištu moraju imati sasvim ograničen tretman, ne izlazeći pri tome iz okvira taktičkih dejstava. Hoću da kažem da velika razaranja i rušenja na našoj teritoriji nisu poželjna, sem ako na to ne budemo prinuđeni razvojem opšte situacije. Ovo govorim zbog toga što će svaka diverzija na bilo koji objekt na našoj teritoriji imati ne samo vojni već i politički, pa i ekonomski značaj i posljedice. Pretjeranim rušenjem vitalnih objekata infrastrukture i drugih, ne bismo smjeli poremetiti ili onemogućiti normalan život stanovništva i život i djelovanje oružanih snaga na privremeno zaposjednutoj teritoriji.

Treće, ako želimo da govorimo i pišemo teoriju o diverzantskoj operaciji kao posebnom obliku, pa čak i kao posebnom vidu borbenih dejstava, kakvih se zagovaranja čulo i ovdje, a bilo ih je i ranije — onda prethodno moramo valjano i argumentovano odgovoriti na dva pitanja: a) koje su bitne razlike između diverzantske operacije i operacije na privremeno zaposjednutoj teritoriji (koja je bitno ofanzivna i izvodi se, uglavnom, na partizanski način, u kojoj su diverzantska dejstva kao faktička kategorija jedan od neizostavnih sadržaja) i b)

koja je bitna razlika između diverzantske operacije i diverzantskih dejstava na taktičkom nivou?

Prema onome što nam je poznato kao iskustvo iz minulih ratova, posebno iz našeg NOR-a, smatram da nema bitnih razlika između operacije na privremeno zaposjednutoj teritoriji i diverzantske operacije. Nesporno je da će u određenim okolnostima biti veoma izražena diverzantska dejstva u operaciji na PZT, pa čak i težište operacije može biti na diverzantskim dejstvima. Međutim, to još ne znači da se radi o kvalitativno drugačijoj operaciji nego što je operacija na PZT. Isto tako, nije sporno da postoje diverzantska dejstva. Sporno je, međutim, da li ona mogu, bez primjese drugih vrsta borbenih dejstava, poprimiti operativne razmjere u bilo kojem parametru kojim se mjeri operativni nivo borbenih dejstava. Drugim riječima, radi se o tome da treba jasno ukazati na to koje su to snage, koji su to objekti koje napadaju (ruše) diverzantske snage, kakvi su ciljevi i načini dejstva tih snaga, da bi se na osnovu toga moglo zaključiti da li se radi o diverzantskoj operaciji, ili diverziji u sklopu neke druge operacije.

Mislim da ova pitanja ne možemo zaobići ako želimo dosljedno i tačno razvijati našu teorijsku misao. Stoga se i zalažem za to da ne operišemo pojmom »diverzantska operacija«, već »diverzantska dejstva« u sastavu svih operacija, bojeva i borbi.